

Szakmai beszámoló a NEOGRAD 2023 - A Dornyay Béla Múzeum Évkönyve XLVI. kötet megvalósításához

Pályázati azonosító: 209188/00060

A megvalósítás szakmai vonatkozásai, tapasztalatai, a megvalósítás eredményességének elemzése

A Dornyay Béla Múzeum 2023-ban évkönyvének 46. kötetét adta ki. A kötet egyik tartalmi egysége a 200 éve született Madách Imre tiszteletére készített tanulmányok. A második nagy tematikai egység a múzeum névadójának Dornyay Bélának sokszínű örökségével foglalkozik a 2023. október 19-én megrendezett tudományos emlékkonferencia előadásai alapján megírt tanulmányokban. Ezt követik a különböző tudományterületek- úgy mint történettudomány, irodalomtudomány, régészet és természettudományok- írásai. Az idei évkönyvben 21 szerző írása nyújt betekintést a múzeumhoz, illetve a Nógrád vármegyéhez kapcsolódó kutatások eredményeiről. Emellett 1 szerzőpáros és 1-1 szerző Dornyay Béla dunántúli örökségét dolgozta fel.

A kötetben tehát 24, többségében képekkel illusztrált tanulmány olvasható a történet- és irodalomtudomány, a művészettörténet, néprajz, régészet és a természettudomány témaköreiből, amelyeket egy színes melléklet tesz még élvezetesebbé.

A 6 tudományterületet érintő évkönyv 19 szerző közreműködésével és 2 többszerzős munkán át ad képet a Nógrád vármegyei közgyűjteményekben, illetve a hozzájuk kötődő kutatóhelyeken folyó aktuális kutatások eredményeiről. A már fent említett 1 szerzőpáros és 1-1 szerző Dornyay Béla dunántúli múzeumokban őrzött hagyatékát dolgozta fel. A kötetben 6 múzeumi szakág képviselteti magát. 7 történeti, 6-6 irodalomtörténeti és régészeti, 2-2 néprajzi és természettudományi, 1 művészettörténeti tanulmányt tartalmaz.

A tanulmányok Nógrád vármegyei vonatkozású történeti-, néprajzi-, művészettörténeti kutatási eredményeket dolgoznak fel, valamint a megyében folytatott régészeti és természettudományos feltárások eredményeit foglalják össze.

Madách Imre születésének 200. évfordulójára öt, különböző perspektíva felől közelítő tanulmány készült a kötetbe: gazdaságtörténeti, irodalomtörténeti, színháztörténeti, módszertani, valamint művészettörténeti vonatkozású írások. A Dornyay Béla örökségét vizsgáló tanulmányok a tudós tanár geológiai, régészeti és néprajzi munkásságával foglalkoznak, határon és a vármegyén átnyúló kitekintéssel.

Az önálló történettudományi egységben 3 tanulmány vizsgálja a vármegye, valamint 2 legnagyobb települése történelmének egy-egy fejezetét a 18. századi alispánok archontológiájától az 1870-es években ipari településsé váló Salgótarjánon át az 1930-as évek polgári Balassagyarmatját bemutató munkáig.

A Madách-blokkon kívüli irodalomtörténeti tanulmányok egyike a Dornyay Múzeum irodalomtörténeti gyűjteményében őrzött ún. Glosius-album Haller-idézeteit veszi számba. A másik a 200 éve született tragikus sorsú szécsényi költőnő, Ferenczy Teréz költészetét vizsgálja. A kötetben a Dornyay-kutatáson túl megjelenő 4 régészeti tanulmány Nógrád vármegye régészeti örökségének aktuális kutatásait tárgyalja. Az írások az előzetes jelentések mellett

értékes új összegző kutatások eredményeit adják közre. Így a vármegyei lelőhelyek és leletek is egyre inkább bekerülhetnek a hazai, sőt a nemzetközi régészeti vérkeringésbe is, és felkerülhetnek az ország mellett Európa és a világ régészeti térképére.

A tanulmányok sorát a természettudományi szakág zárja, amelyben a vármegye jelenlegi egyetlen természettudományi akadémiai doktorának paleontológiai témájú akadémiai doktori téziseit adjuk közre.

A kötet végén található színes mellékletben a szakágak válogatott illusztrációi jelennek meg. A történeti, művészettörténeti, irodalomtörténeti és néprajzi tanulmányok a múzeumi gyűjteményekre illetve levéltári kutatásokra épülnek. A régészeti és természettudományos feldolgozások hazai és nemzetközi projektekbe illeszkednek.

A múzeumi évkönyvek mintegy a múzeumok tudományos-ismeretterjesztő munkájának a lenyomatai is. Évkönyvünk jól reprezentálja a múzeum tudományos profilját, sokszínűségét. A tanulmányok kapcsolódnak az aktuális kutatási trendekhez, és úgy véljük, széles érdeklődésre számíthatnak mind a tudományos, mind az ismeretterjesztés iránt érdeklődő olvasók részéről.

Múzeumi évkönyvünk egyben, mint a régió, a vármegye és a város tudományos életének képviselője publikációs lehetőséget biztosít a vármegyei és a helyi tudományos intézmények kutatói számára. Az MNL Nógrád Vármegyei Levéltár munkatársai pl. állandó szerzői köteteinknek. A kötet megjelenése a helyi tudományos élet reprezentációját és további kutatások előmozdítását segíti, valamint a vármegye kulturális értékeinek, örökségének a megőrzését is szolgálja.

A tervezett évkönyvcikkek közül 1 történeti, 1-1 irodalomtörténet és régészeti írás nem került be a kiadványba, mivel szerzőik különböző okok miatt nem készültek el. A kötetnek a Dornyay-konferenciát tartalmazó része viszont a dunántúli kollégák révén 2 történeti és egy néprajzi tanulmánnyal gyarapodott, és a régészet is bővült egy újabb kutatási eredménnyel.

A Neograd 2023 - A Dornyay Béla Múzeum Évkönyve XLVI. kötete 250 példányban jelent meg, 94,59 %-os támogatási intenzitás mellett, 518 oldalon.

Össességében elmondhatjuk, hogy kitűzött célunkat kiadványunkkal mind terjedelmében, mind tartalmában megvalósítottuk. Bízunk benne, hogy a kötetet egyaránt haszonnal forgatják a kutatók és az érdeklődő közönség is.

Köszönjük az NKA Múzeumok Kollégiuma évkönyvünk megjelenéséhez nyújtott támogatását.

Salgótarján, 2024. 10. 14.